

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายธงชัย นาราชบุรี

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ ระดับ ชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๓๓๘๑
สังกัด ส่วนอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๐ (อุดรธานี)

ปฏิบัติราชการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ (เชียงใหม่) ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

๑. วางแผนปฏิบัติการ กำกับ ควบคุม ดูแล บริการ งานด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
๒. ปฏิบัติงานตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
๓. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
๔. ปฏิบัติงานกิจกรรมงานแก้ไขปัญหาดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และประชาสัมพันธ์แนวทางแก้ไขปัญหาดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย
๕. ศึกษา วิเคราะห์ และปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรป่าไม้และประเมินการกักเก็บคาร์บอน ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๒๗๕๒

สังกัด ส่วนอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๗ (นครราชสีมา)

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

๑. ปฏิบัติงานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงานและค่าของงบประมาณประจำปี
๒. ปฏิบัติงานกำหนดแนวทางและมาตรการ ในการป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย การประสานจัดการ ในการแก้ปัญหาคัดแย้งกับมวลชน การแก้ไขปัญหาที่ดิน สร้างมวลชนสัมพันธ์ในอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการ SMART PATROL
๓. ปฏิบัติงานกำกับ ควบคุม การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการอนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่
๔. ปฏิบัติงานสำรวจ ออกแบบ และพัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการหรือการท่องเที่ยว
๕. ปฏิบัติงานสำรวจและวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และความต้องการของนักท่องเที่ยว
๖. ปฏิบัติศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาวิชาการด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน
๗. ปฏิบัติงานร่วมมือหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การดำเนินการตามขั้นตอนการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติและการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ จังหวัดหนองบัวลำภู
๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

๓. ความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. ความรู้ทางด้านนโยบาย ระเบียบ และกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้
๒. ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒
๓. ความรู้ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๔. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และอุทยานแห่งชาติ
๕. ความรู้ด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และเครื่องมือตรวจวัดค่าพิกัดจากสัญญาณดาวเทียม
๖. ความรู้ด้านการลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol)

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

ตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กล่าวว่าในการคุ้มครอง บำรุง ดูแล รักษา และการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ให้จัดให้มีแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งพร้อมแผนที่แสดงรายละเอียดและแนวเขตการจัดการพื้นที่เพื่อเสนออธิบดีให้ความเห็นชอบ เมื่ออธิบดีให้ความเห็นชอบแผนการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าวแล้ว ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติที่มีหน้าที่รับผิดชอบในอุทยานแห่งชาตินั้นปิดประกาศแผนที่และแนวเขตการจัดการท้ายประกาศไว้ ณ สถานที่ที่เปิดเผย และดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าวการจัดการจัดทั่วแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติและการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด โดยการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อลักษณะพื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติหรือเป็นพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศ และต้องรักษาไว้ซึ่งสภาพความเป็นอุทยานแห่งชาติด้วยแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการดำเนินการแนวทางการจัดการ และการกำกับดูแลการใช้พื้นที่ และให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนด้วย ในการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนตามวรรคสาม ให้นำประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามความในมาตรา ๘ วรรคสาม กล่าวว่าในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นอุทยานแห่งชาติ การขยายอุทยานแห่งชาติ หรือการเพิกถอน อุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ดำเนินการ ทั้งนี้ ตามประกาศที่รัฐมนตรี กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ซึ่งเป็นการกำหนดให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีขั้นตอนแนวทางการดำเนินการดังนี้

๑) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติพร้อมแผนที่แสดงรายละเอียดและแนวเขตการจัดการพื้นที่ เสนอต่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้ความเห็นชอบ

๒) เมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้ความเห็นชอบแล้ว หัวหน้าอุทยานแห่งชาติต้องปิดประกาศแผนที่และแนวเขตการจัดการพื้นที่ไว้ ณ สถานที่เปิดเผย และดำเนินการจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าว

๓) ในการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติและการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด โดยการกำหนดเขตการจัดการนั้นต้องไม่กระทบต่อลักษณะพื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติหรือเป็นพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศ และต้องรักษาไว้ซึ่งสภาพความเป็นอุทยานแห่งชาติด้วย

๔) ในการจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติอย่างน้อยต้องประกอบด้วยวิธีการดำเนินการ แนวทางการจัดการ และการกำกับดูแลการใช้พื้นที่ และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนด้วย

อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๘ นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ ๕๐ ของประเทศไทย มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น ๑๙๘,๙๗๓ ไร่ หรือ ๓๑๘.๓๕ ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุม ๒ จังหวัด ๕ อำเภอ ได้แก่ ๑. จังหวัดหนองบัวลำภู (อำเภอเมือง หนองบัวลำภู และอำเภอโนนสัง) ๒. จังหวัดขอนแก่น (อำเภออุบลรัตน์ อำเภอเขาสวนกวาง และอำเภอภูเวียง) มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งถือว่ามีคุณค่าทางด้านการอนุรักษ์ การศึกษาวิจัย และเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

แผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ จัดทำขึ้นตามกรอบแนวทางตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ นโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๙ และหลักเกณฑ์การจัดทำแผนบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติและการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ อาทิ ประวัติความเป็นมา ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อพื้นที่ และแผนงาน/โครงการ ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ ในระยะเวลา ๕ ปี (๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ ได้เปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เพื่อเป็นการรับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ในการกำหนดพื้นที่ การขยาย และการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔

สิ่งสำคัญที่จะทำให้แผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ต้องมีการกำหนดกลไกการถ่ายทอดแผนการบริหารจัดการไปสู่การปฏิบัติ และต้องมีการควบคุมแผนการปฏิบัติงานการของหน่วยงาน เพื่อเป็นเครื่องมือถ่ายทอดให้หน่วยงานนำแผนการบริหารจัดการไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ ต่อไป

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ เชิงปริมาณ

๑. ผลการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของอุทยานแห่งชาติ ข้อมูลสถานการณ์ประเด็นปัญหา ปัจจัยคุกคาม และสถานภาพอุทยานแห่งชาติ ข้อมูลวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการจัดการอุทยานแห่งชาติ ข้อมูลการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และข้อมูลแนวทางการจัดการและกำกับดูแลพื้นที่

๒. ผลการรวบรวมแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ แผนงานด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การคุ้มครองรักษา และการจัดการทรัพยากร แผนงานด้านการคุ้มครองรักษาและการจัดการทรัพยากรประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม แผนงานด้านการป้องกันพื้นที่ แผนงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นและภาคส่วนต่าง ๆ แผนงานด้านการใช้ประโยชน์นันทนาการและการสื่อความหมาย แผนงานด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค แผนงานด้านสุขอนามัยสิ่งแวดล้อม แผนงานด้านการจัดการไฟฟ้าและอุบัตียทางธรรมชาติ แผนงานด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นใหม่

ทดแทนได้อย่างยั่งยืน แผนงานด้านการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุขของประชาชนท้องถิ่นในเขตอุทยานแห่งชาติ แผนงานด้านองค์กรและการบริหารจัดการ และแผนงานด้านการศึกษาวิจัยและติดตามผล

๕.๒ เชิงคุณภาพ

๑. แผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งสามารถนำไปดำเนินการในเชิงพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้เสีย มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแผนบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๓. ลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหรือผู้ใช้แผนในการบริหารจัดการ กับ ประชาชนในพื้นที่นักท่องเที่ยวทั่วไป และทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติ

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๑. เป็นข้อมูลสำหรับการประเมินสถานการณ์ประเด็นปัญหา ปัจจัยคุกคาม และสถานภาพอุทยานแห่งชาติ
ภูเก๊าะ - อุทยานค่า ต่อไป

๒. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการนำไปสู่การประกาศวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการจัดการอุทยานแห่งชาติ
ภูเก๊าะ - อุทยานค่า ต่อไป

๓. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดเขตการจัดการภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก๊าะ - อุทยานค่า และใช้สำหรับแยกประเภทการบริหารจัดการพื้นที่แต่ละเขตต่อไป

๔. ใช้เป็นแนวทางการจัดการและกำกับดูแลพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก๊าะ - อุทยานค่า ต่อไป

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๑. การดำเนินการต้องใช้สหวิทยาการหลายด้าน ซึ่งเจ้าหน้าที่โดยส่วนใหญ่ยังขาดการศึกษาเรียนรู้ เช่น การใช้โปรแกรมระบบภูมิสารสนเทศ ในการตรวจสอบพื้นที่เพื่อกำหนดเขตบริหารจัดการพื้นที่ เจ้าหน้าที่โดยทั่วไปขาดความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานบริหารจัดการ

๒. รูปแบบของรายงานแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มีองค์ประกอบค่อนข้างมากและซับซ้อน อีกทั้งมีรายละเอียดเนื้อหาที่ครอบคลุมในทุกมิติ ประกอบกับผู้ปฏิบัติงานด้านฐานข้อมูลแต่ละด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์มีจำนวนน้อย หากขาดความรอบคอบในการทำงาน เร่งรีบทำงานให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดแล้ว อาจทำให้เกิดความผิดพลาดของข้อมูลได้

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑. เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนแนวทางการจัดทำแผนฯ รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลในระบบภูมิสารสนเทศ ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน

๒. ประชาชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้เสียยังขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน กระบวนการในการดำเนินงาน ตามแนวทางการจัดทำแผนฯ ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อาจจะทำให้ไม่ปฏิบัติตามแผนฯ ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตบริหารจัดการพิเศษ

๓. พื้นที่อุทยานแห่งชาติภูเก๊าะ-อุทยานค่า มี ๒ พื้นที่ตัดขาดจากกันอย่างชัดเจน ทำให้ลักษณะของพื้นที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

๙. ข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผลการดำเนินการในส่วนของการจัดการอุทยานแห่งชาติในภาพรวมและเป็นการติดตามการดำเนินงานตามแผน ควรดำเนินการในทุกๆ ปี และ เมื่อครบ ๕ ปี ควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไขแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ให้เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้การประเมินประสิทธิภาพของการ

จัดการอุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ จะใช้การประเมินการดำเนินงานตามงาน/โครงการ การติดตามความ
สัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการฯ การบรรลุวัตถุประสงค์ตามปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน/โครงการและ
ของแผนงานย่อย รวมถึงการประเมินถึงการบรรลุเป้าหมายรวมของการจัดการอุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ ด้วย

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑) นายธงชัย นาราชญ์ สัดส่วนของผลงาน ๑๐๐ %
(๒) - สัดส่วนของผลงาน - %
(๓) - สัดส่วนของผลงาน - %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน

(นายธงชัย นาราชญ์)

วันที่ ๒๔ / กุมภาพันธ์ / ๒๕๖๘

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑) นายธงชัย นาราชญ์	
(๒) -	-
(๓) -	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(... อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ...)

(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการส่วนอุทยานแห่งชาติ ...

วันที่ 25 ก.พ. 2568

(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

๒๐๑๐๕

(ลงชื่อ)
(นายกฤษสยาม คงสตรี)
(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖
วันที่...../...../.....
(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

แบบการเสนอข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

๑. เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน
 ภูมิศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่

๒. หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก จึงทำให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งเม็ดเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งมีความใกล้ชิดกับคนในชุมชนท้องถิ่น เรื่องปากท้อง ความเป็นอยู่ การศึกษา จนทำให้ละเลยผลกระทบซึ่งอาจเกิดจากการท่องเที่ยวดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น อาจเป็นอันตรายต่อทรัพยากรป่าไม้ และการให้บริการของระบบนิเวศ และอาจส่งผลให้เกิดการทำลายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ในอนาคต หากไม่มีการศึกษาผลกระทบที่ตีพอ หรือไม่นำผลการศึกษา นั้นมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรนันทนาการ ให้อำนวยความสะดวก ได้สูงสุดและยั่งยืนตลอดไป

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติกำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้งทางบกและทางทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จากสถิติของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พบว่านักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๖๗ มีจำนวนทั้งหมด ๖๗,๔๒๐,๙๕๑ คน (๑๓,๙๙๕,๐๘๘ คน, ๗,๔๘๑,๑๐๓ คน, ๑๑,๙๔๕,๕๑๔ คน, ๑๕,๘๑๖,๐๘๙ คน และ ๑๘,๖๓๓,๒๕๗ คน ตามลำดับ) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๖๗ แต่สำหรับ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓-๖๔ ลดลงเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-๑๙ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยเฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และวนอุทยาน นับวันมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่มีการแก่งแย่งแข่งขัน และต้องการแสวงหาความสุขและความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยว เป็นการช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าและความเครียด ทำให้สุขภาพทางกายและจิตใจสดชื่นดีขึ้น พร้อมกลับไปเผชิญกับการกิจและชีวิตที่จำเจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศ มีความเปราะบาง หากมีการใช้ประโยชน์ที่ไม่ระมัดระวัง รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือขาดจิตสำนึก ย่อมส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางชีวภาพ เช่น พืชพรรณ ป่าไม้ และสัตว์ป่า และความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกินศักยภาพการรองรับของพื้นที่ ก็มีผลกระทบที่ตามมาเช่นเดียวกัน

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ ถูกกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ ๒๔ ของประเทศ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๘ ตอนที่ ๕๗ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๒๔ โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งในเขตอำเภอแม่แตง อำเภอแมริม อำเภอหางดง และอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จัดได้ว่าเป็นอุทยานแห่งชาติ ที่มีคุณค่าและความสำคัญในลำดับต้นๆของอุทยานแห่งชาติทั้งหมดกว่า ๑๕๖ แห่ง อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป ดังนั้น ในการพัฒนาพื้นที่

อุทยานแห่งชาตินั้น เนื่องจากอุทยานแห่งชาติมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลากหลายทั้งยังเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และต่างจังหวัด ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังนั้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ให้อำนวยความสะดวกสูงสุดและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน

คุณค่าสำคัญของอุทยานแห่งชาติ

๑. คุณค่าสำคัญในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑) ความหลากหลายทางกายภาพของพื้นที่

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จัดได้ว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่กว้างขวางถึง ๑๖๐,๘๑๒,๗๓ ไร่ หรือประมาณ ๒๕๗ ตร.กม. และมีความหลากหลายของลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปจะเป็นภูเขาที่สลับซับซ้อนของเทือกเขาถนนธงชัย มีระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๓๓๐ ถึง ๑,๖๘๕ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง มีจุดสูงสุดอยู่ที่ยอดดอยปุย ที่ระดับ ๑,๖๘๕ เมตร และมียอดเขาต่าง ๆ ที่สูงลดหลั่นกันลงมา ทำให้สภาพพื้นที่มีความหลากหลายทางด้านสภาพภูมิประเทศและสภาพทางภูมิทัศน์ เช่น มีสภาพเป็นลำธารน้ำตก ป่าไม้ ยอดเขา หนาว จุดชมวิว และจุดชมวิวดัวเมืองเชียงใหม่ในระดับต่าง ๆ ซึ่งทำให้เหมาะสมที่จะใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ จากระดับความสูงของพื้นที่ในระดับต่าง ๆ ทำให้สภาพของอากาศในที่สูงของอุทยานแห่งชาติ เช่น บริเวณยอดดอยปุย ดอยสุเทพ ดอยแม่ส้าน้อย ฯลฯ มีลักษณะหนาวเย็น เหมาะแก่การท่องเที่ยวและอุณหภูมิในช่วงระยะเวลาที่หนาวจัดของปี อาจลดลงถึง ๔ - ๕°C

(๒) แหล่งต้นน้ำลำธาร

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของตัวเมืองเชียงใหม่ และพื้นที่อำเภอรอบ ๆ เช่นพื้นที่บางส่วนของ อำเภอแมริม อำเภอหางดง อำเภอสะเมิง และอำเภอแม่แตง มีพื้นที่ลุ่มน้ำหลักที่สำคัญในเขตอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่ฮาว ลุ่มน้ำแมริม ลุ่มน้ำแม่แรม ลุ่มน้ำแม่สา ลุ่มน้ำห้วยแก้ว ลุ่มน้ำแม่เหียะ ลุ่มน้ำแม่ท่าช้าง-แม่ขนิน และลุ่มน้ำแม่มาไทร ผลิตภัณฑ์น้ำเพื่อหล่อเลี้ยงชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ พื้นที่อุทยานฯ และไหลลงสู่แม่น้ำปิง

(๓) ทรัพยากรป่าไม้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแผนที่ พบว่าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ยังมีพื้นที่ป่าเหลืออยู่มากถึง ๑๔๕,๑๘๒,๐๗ ไร่ (๒๓๒,๒๙ ตร.กม.) ทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากในสถานภาพปัจจุบันซึ่งพื้นที่ป่าในประเทศไทยเหลืออยู่น้อยมาก ดังนั้นพื้นที่ป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จึงจัดได้ว่าเป็นแหล่งของทรัพยากรทางชีวภาพ (Bioresources) ได้แก่ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ลดความรุนแรงของสภาพแปรปรวนของธรรมชาติต่าง ๆ ให้แก่ตัวเมืองเชียงใหม่และพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์ไว้เพื่อใช้เป็นตัวแทนของระบบนิเวศต่าง ๆ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย ตลอดจนทั้งในด้านการส่งเสริมเพื่อการท่องเที่ยว และนันทนาการ

(๔) ทรัพยากรทางชีวภาพพันธุ์พืช

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพค่อนข้างสูงทั้งในด้านระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และสายพันธุ์ของพืช โดยมีระบบนิเวศพันธุ์พืชต่าง ๆ เช่น ระบบนิเวศของป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าแก้งผลัดใบ ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา ฯลฯ

ในด้านความหลากหลายของชนิดพืช อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย มีพันธุ์พืชชั้นสูง (Higher Vascular plants) อยู่ไม่น้อยกว่า ๒,๐๙๒ ชนิด (species) หรือประมาณ ๑๗% ของพันธุ์พืชที่พบในประเทศไทย (Eliot and Maxwell ๑๙๙๓; Maxwell et al. ๑๙๙๔, ๑๙๙๕) พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์ไม้วงศ์ไม้ก่อ

(FAGACEAE) พันธุ์ไม้วงศ์จำปีป่า (MAGNOLIACEAE) พันธุ์ไม้วงศ์สารภีป่า (THEACEAE) พันธุ์ไม้วงศ์อบเชย (LAURACEAE) พันธุ์ไม้วงศ์กุหลาบพันปี (ERICACEAE) เป็นต้น

๒. คุณค่าสำคัญในด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จัดได้ว่าเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีผู้เข้าเยี่ยมชมมากที่สุดอุทยานแห่งชาติหนึ่งของประเทศไทย โดยมีนักท่องเที่ยวปีละไม่น้อยกว่า ๒.๕ ล้านคน เข้ามาเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นอุทยานแห่งชาติที่อยู่ใกล้ตัวเมืองมากที่สุด มีความสะดวกในการเข้าถึง และมีความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว เช่น ลำห้วย โดรงธาร และน้ำตกต่าง ๆ สภาพป่าชนิดต่าง ๆ จุดชมวิวในที่ต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ พื้นที่ท่องเที่ยวและนันทนาการของอุทยานแห่งชาติที่สำคัญ ๆ อาจแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มหลัก คือ กลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยวดอยสุเทพ-ปุย ซึ่งอยู่ทางด้านตัวเมืองเชียงใหม่ กลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยวน้ำตกแม่สา อยู่ในเขตอำเภอแม่ริม และกลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยวน้ำตกหมอกฟ้า อยู่ในเขตอำเภอแม่แตง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวกระจายออกไปตามส่วนต่าง ๆ ของอุทยานแห่งชาติ

๓. คุณค่าสำคัญในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีประวัติความเป็นมาและความสัมพันธ์กับการก่อตั้งเมืองเชียงใหม่ มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ อยู่มากมาย “ดอยสุเทพ” เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นตามชื่อของฤๅษี “वासเทพ” ซึ่งในบางตำนานกล่าวว่าตนเป็นบิดาของนางจามเทวีแห่งเมืองหริภุญชัย ดอยสุเทพถือได้ว่าเป็นดินแดนที่ศักดิ์สิทธิ์ของพื้นที่แถบนี้ ก่อตั้งเมืองเชียงใหม่ (นิธิ เอียวศรีวงศ์ ๒๕๓๔) และบน “ดอยสุเทพ” นี้ยังเป็นที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าที่วัดพระธาตุดอยสุเทพวรวิหารซึ่งสถานที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์และเคารพของคนไทยทั่วประเทศ ในด้านศิลปวัฒนธรรม อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย เป็นถิ่นที่อยู่ของชุมชนชาวไทยพื้นเมือง ม้ง และลีซอ กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ หลายชุมชน ทำให้มีความหลากหลายทางศิลปะ และวัฒนธรรมระหว่างชาติพันธุ์และระหว่างหมู่บ้าน

อย่างไรก็ตาม หากปล่อยให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจนเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ก็จะทำให้ส่งผลกระทบต่อสังคมพืชหรือระบบนิเวศป่าไม้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามมา ในอนาคต ทั้งนี้เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว ผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวนั้นมักนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ ก็จะส่งผลทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวลดลงและสุดท้ายก็ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว ดังนั้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้สำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรการท่องเที่ยว นันทนาการ ให้อำนวยประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุไว้ว่า มาตรา ๔๓ “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ และจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” ดังนั้น อุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน ซึ่งเป็นป่าอนุรักษ์ที่มีชุมชนอยู่อาศัยโดยรอบพื้นที่ย่อมมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์หรือได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม

การมีส่วนร่วม คือการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ในลักษณะของการร่วม ในการเรียนรู้ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมคิดและวิเคราะห์ และตัดสินใจในการดำเนินงาน ร่วมในการแบ่งปัน

ผลประโยชน์ หรือร่วมในการใช้ประโยชน์ ตลอดจนการร่วมติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐและราษฎรได้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ บนฐานความคิดที่ว่าทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืน ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วม มีดังนี้

๑. มีแนวทางการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาพื้นที่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบอย่างเข้มงวด เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอนุรักษ์ของรัฐ....

๒. มีการเสริมสร้างและสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในทุกภาคและทุกระดับในท้องถิ่นโดยการสื่อสาร และกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพและกิจกรรมมวลชนสัมพันธ์และการประชาสัมพันธ์

๓. มีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ การปลูกจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งและคุณภาพชีวิตที่ดีของท้องถิ่น

การจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสหรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง ในขณะที่เดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม เชื่อว่าจะเป็นทางเลือกหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้มีการจ้างงานและสร้างรายได้จำนวนมากทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งจะเป็แรงจูงใจ ให้แก่ราษฎรในชนบทให้ตระหนักถึงความสำคัญและช่วยสนับสนุนการสงวนรักษาพื้นที่อนุรักษ์และทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืนอีกแนวทางหนึ่ง อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหลายแห่งมีปัญหาหลายอย่าง ดังนี้

๑. เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมากน้อยตามฤดูกาล จึงมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวแม้ว่าจะเกิดขึ้นได้ตลอดทั้งปีแต่จะมีปริมาณนักท่องเที่ยวมากน้อยแตกต่างกันไปตามฤดูกาลท่องเที่ยว เช่น ในช่วงฤดูหนาว นักท่องเที่ยวที่อยู่ในเมืองมักจะใช้เวลาว่างในการออกไปท่องเที่ยวในพื้นที่มีสภาพอากาศหนาวเย็น ตามดอย หรือภูเขา เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย อุทยานแห่งชาติภูเรือ และอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นต้น ในช่วงฤดูร้อน ผู้คนมักจะเดินทางไปเที่ยวทะเลทางภาคใต้และภาคตะวันออกของประเทศไทย ดังนั้น ในช่วงที่มีย่านักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมาก อาจทำให้การให้บริการของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึงและเพียงพอ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่ประทับใจในการเข้ามาท่องเที่ยว และไม่ยอมมาท่องเที่ยวอีก ในบางช่วงที่มีนักท่องเที่ยวน้อยก็จะเกิดการว่างงาน จึงส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ทั้งปัญหาในด้านการผลิต การจ้างงาน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ

๒. แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินงาน เช่น ยังไม่มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ห้องน้ำ ที่พักค้างแรม ไฟฟ้า และร้านอาหาร หรือแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังมีข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบางแห่ง พระตำหนักหรือพระที่นั่งบางแห่ง วัดคู่ล้าควางบางแห่งไม่สามารถเปิดให้ชมได้ เป็นต้น จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไว้บริการนักท่องเที่ยวตามความต้องการขั้นพื้นฐาน

๓. แหล่งท่องเที่ยวถูกทำลายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การก่อสร้างสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากเกินไป หรือการบูรณะซ่อมแซมปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวแบบใหม่ หรือการปรับปรุงศิลปวัฒนธรรม

ไปจากเดิม หากทำได้ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบสิ่งแวดล้อม เน้นธรรมชาติและองค์ประกอบของธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูด ความกลมกลืนกับธรรมชาติ จะเป็นการทำลายสิ่งมีค่าของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เกิดการเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ตามมา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยหรือต่ำ หรือไม่มีผลกระทบต่อวิถีทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ แต่แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังมีการบริหารจัดการที่ไม่ดีพอ จึงก่อให้เกิดภาวะเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยว และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตามมา เช่น ปัญหาขยะมูลฝอย ห้องน้ำห้องสุขาไม่เพียงพอการทำลายปะการัง เป็นต้น และวัฒนธรรมการลอกเลียนแบบต่างชาติจนเสียเอกลักษณ์ของชาติ

๔. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังอยู่ในวงแคบ ปัจจุบันการต้อนรับหรือพานรับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีค่อนข้างสูง และยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในกลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานราชการ ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ชุมชนท้องถิ่นจำนวนมากในทุกภาคของประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง หรือผู้ประกอบการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัททัวร์ ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค รวมทั้ง NGOs ด้านการอนุรักษ์หลายราย ได้มีการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศและการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม คือมุ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเองเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยว ขอบการใช้จ่ายอย่างประหยัด และไม่เคร่งครัดในกฎระเบียบของการท่องเที่ยว จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังอยู่ในวงแคบ

๕. การแข่งขันทางธุรกิจท่องเที่ยวที่รุนแรง ทำให้คนไทยในท้องถิ่นถูกกดดัน การท่องเที่ยวของไทยมีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะผู้ประกอบการท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้นเช่นเดียวกัน แต่เป็นการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวที่เห็นแก่ได้ โดยการแย่งลูกค้า การใช้วิธีลดราคาสินค้าและบริการ การบริการที่แข่งขัน และการรับใช้ลูกค้าอย่างทาสเพื่อเอาใจลูกค้า โดยใช้คนในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือ จะทำให้คนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์น้อย จึงไม่เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม และทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดี จนเกิดจิตสำนึกและมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

๒. ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

๓. ลดปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนถึงความขัดแย้งในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนขึ้น ๑๐๐% และมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวได้รับผลประโยชน์ร่วมกันจากทรัพยากรการท่องเที่ยว และให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(ลงชื่อ)

(นายธงชัย นวราชกุล)

วันที่ ๒๔ / กุมภาพันธ์ / ๒๕๖๔

ผู้ขอประเมิน